

Nr 86.

Av herrar **Gullberg** och **Nilson, Karl August**, om beredande av möjlighet för vissa värnpliktiga att civilklädda utföra arbete för statens räkning.

Vid 1915 års riksdag väcktes av herr Berg i Munkfors motion om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning i syfte att sådana samvetsömna värnpliktiga som neka att ikläda sig uniform och fullgöra sin värnplikt måtte beredas tillfälle att utföra annat arbete för statens räkning.

Motionen, som hänvisades till andra kammarens femte tillfälliga utskott, rönt en välvillig behandling och föranledde till ett andra kammarens beslut i samma syfte, fastän ej helt efter motionärens önskan. Första kammarens första tillfälliga utskott, till vilket detta beslut remitterades, kom också till ett positivt resultat i ett utlåtande, som, glädjande att säga, inneslöt en anda av förståelse för sakens vikt och ett yrkande om rättelse i den orättfärdighet, som ännu råder rörande omförmälda värnpliktiga, vilka på grund av nämnda vägran kastas i fängelse för sin övertygelse och tro. Ett utdrag ur utlåtandet torde för dem av kammarens ledamöter, som möjligen ej läst detsamma, vara till en ledning vid ärendets förnyade behandling. Utskottet skriver:

»Det är ett känt förhållande, att värnpliktiga om ock till synnerligt ringa antal finnas, vilka av religiösa betänkligheter anse sig förhindrade att fullgöra vapentjänst. Men på senare tid har exempel förekommit, att värnpliktige av enahanda skäl vägrat ikläda sig uniform och utföra annan tjänst vid truppen. Det är sistnämnda kategori, som förevarande motion närmast avser. Huru beklagligt och huru ofattbart det än må synas, att skyldigheten att utbilda sig till försvarare av sitt fosterland kan framkalla verkliga samvetsbetänkligheter, torde det dock med statens uppgift icke vara oförenligt, att till dessa betänkligheter toges all den hänsyn, som utan eftersättande av statens auktoritet skäligen kan

medgivas, och att strafftillämpning å sådana värnpliktiga i möjlig mån undvikes. Genom riksdagens skrivelse i ämnet 1901 och det i andra kammarens utskottsutlåtande berörda cirkulär av den 21 februari 1902 hava också statsmakterna givit ett principiellt erkännande åt riktigheten av denna uppfattning, till vilken utskottet för sin del icke heller tvekat att ansluta sig.»

Sedan utskottet vidare yttrat sig om olika sätt att komma till ett nöjaktigt resultat i frågan och särskilt kritiserat principen om att sådana samvetsömma värnpliktiga skulle utföra annat arbete under längre tid än den fastställda värnplikten, framhåller utskottet att det nog vore klokast att fortsätta på den väg till lösning av frågan, som man ju i någon mån redan börjat gå, och uppmana Kungl. Maj:t att vidtaga sådana åtgärder, att ifrågavarande värnpliktiga må för statens räkning och civilklädda få utföra annat arbete vid truppen eller på annan plats; dock under förutsättning, att de i övrigt stå under samma förhållanden som andra värnpliktiga. Första kammaren sade nej till detta förslag, ehuru med endast några få rösters övertikt. Den behandling, som vederfares de samvetsömma här i landet, är långt ifrån värdig en nation sådan som den svenska. Sverige borde på detta område kunna mäta sig med de länder som redan för länge sedan nöjaktigt ordnat denna angelägenhet. Under hänvisning till den motivering, som anfördes i föregående års motion, hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att det täcktes Kungl. Maj:t taga under övervägande, huruvida det genom nådiga cirkuläret den 21 februari 1902 vederbörande truppförbandschefer lämnade bemyndigande beträffande värnpliktig, som befunnas hysa samvetsbetänkligheter mot vapentjänst, må kunna utvidgas därhän, att det bereder möjlighet att låta sådan värnpliktig civilklädd och under lämplig tillsyn utföra arbete för statens räkning, vid eller utom truppförbandet.

Stockholm den 6 februari 1916.

Wilhelm Gullberg.

K. A. Nilson.